

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 15.

V Ljubljani, v soboto 13. aprila 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od ure 3—6 pop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Novi topovi.

Si vis pacem, para bellum.

Če hočeš imeti mir, bodi pripravljen na boj. Tako se glasi pregovor starih Rimljanov, naroda vojaškega, kakeršnega zgodovina ne pozna ne prej in ne pozneje. To navodilo velja še bolj za današnje razmere. Narodi in njihove države stoje oboroženi od pete do glave, nezaupajoč drug drugemu, temuč le lastni moči. In v slučaju osodepolnega sokoba postavijo lahko v bojne vrste množico vojakov, ki presega število prebivalcev bivšega svetskega rimskega cesarstva. Tudi tega zgodovina ne pomni.

Sklepajo se pogodbe s tako zvanimi prijateljskimi državami, kakor je na primer srednjeevropska trozveza. Katera teh treh zveznih držav je najbolj zaupljiva, katera najbolj zaupajoča? „Wir rennen Niemanden nach“, tako se je izrazil stari Bismarck v nevolji, ker mu je po berlinskem kongresu Rusija hrbet pokazala. V resnici pa je deloval tudi že umirovljen, (da popravi stari greh), da se zopet približa Rusiji in stari Viljem I. je ostavil oporoko sedanjemu nemškemu cesarju, da pridobi Ruse, katerih nagnjenost išče on že 13 let brez vsakega vspeha. Hočemo li govoriti o Italiji, naši drugi zavezanci, ki ljubkuje s Francijo in Rusijo! Hočemo li govoriti o pogodbah trozveze, ki izgledajo v diplomatični premetenosti že kakor nekaka zavarovanja za izgubo, ali da se trgovsko izrazimo, kakor nekake povračne menice!

Če se tako godi mej prijatelji, potem je razumljivo, da se vsaka velevlast pripravlja na obrano in oziroma tudi v pravem trenutku na ofenzivo, na naskok.

Z vidno zavistjo pazi vsaka država po svojih oficijelnih vohunih, takozvanih vojaških atašejih pri poslanstvih in še več s pomočjo

podmitenih vohunov, kako se razvija strategija, obrana države. In v tej dirki se ne ozira na zaveznika ali na nasprotnika. Zaveznik ali nasprotnik — drug drugemu stikata za hrbtom, kar je pač najboljše dokazala škandalozna Dreyfusova pravda na Francoskem, pri kateri so bile prizadete vse velevlasti Evrope z njihovimi atašejji, vohuni, prostozidarji in židovskimi časnikarji.

Naša država je pridobila po žalostnih dogodkih v 60 letih minulega stoletja dosti izkušenj. Minister Kuhn je reformiral našo armado. Puške sedaj nabijamo zadej, imamo repetirke z malim kalibrom in brezdimnim smodnikom. Z Uhatiusom smo dobili izvrstne topove. Toda tehnika ne miruje. Danes izumijo Francozi novo iznajdbo, jutri jo že vpelje Nemčija. Če teh dveh vojaških držav že ne moremo prekositi, vsaj slediti jim moramo, sicer smo kot manje vredni — napadeni.

Mala Švica, o kateri nikdo ne misli, da bi se hotela polastiti pedi sosedove zemlje, v kateri prebivajo deli treh mogočnih narodov, mora vender-le skrbeti za svojo lastno obrano in samostalnost. Svojo neodvisnost čuva ta država ne s papirnatim jamčenjem sosednih velikih držav, da se bode spoštovala njena nevtralizacija, nobenost, temuč z vpeljavo novih topov. Z znatnimi stroški 17 milijonov frankov napravili so si Švicarji močno topničarstvo s 500 topovi. Kako prav imajo, uči jih preteklost. V Napoleonovih vojnah korakale so cele armade čez njihovo ozemlje in velike bitke so se tu odločile. Kako neljuba gostija je tudi domača armada, posebno v vojnih časih, o tem ni treba pisati. V francosko-nemški vojni leta 1870. so bili Švicarji že drugače pripravljeni. Ko je francoski general Bourbaki v zadregi pred Nemci prestopil švicarsko mejo, je bil razorožen in vojska se ni prenesla

v Švico, kjer bi bila razun gorje prizadetim krajem lahko provzročila osodepolne posledice.

Francoski, ruski, nemški in italijanski šovinisti pisarijo že več let o razdelitvi naše podonavske monarhije. Tudi neprijatelj militarizma, pa zvest podanik mora pritrditi, merodajnim, odločilnim, pa tudi odgovornim voditeljem zunanje politike in vojaške uprave naše države, ki odgovarjajo tem drznim napadom: Vpeljava novih topov, ki bodo v resnem trenutku govorili krepko besedo in ob enem ukazovali mir.

V jeseni, ali morda že v prvem zasedanji delegacij bode vojni minister predložil ali prav za prav zahteval, da se mu dovoli kredit za vpeljavo novih topov. Vojaški strokovnjaki so proračunali, da bode treba s celo reorganizacijo topničarstva nabaviti 4000 topov, če hočemo ostati v enaki vrsti z armadami evropskih velevlastij.

Ker bode naše bralce zanimal podrobnostni račun, kakor je začasno strokovnjaško izdelan, hočemo ga tu navesti.

Cev topa s plaščem in zaporo znaša	3 q ^a
Zato kovanega jekla se potrebuje	4 q ^a
1 q ^a kovanega jekla stane	200 kron
4 q ^a „ „ „	800 „
izgotavljenje (appretura)	1.600 „
prema (lafetta), kjer je naložen top	1.000 „
20 % brutto dobička	680 „
stroški topa	4.080 kron
ali okroglo	4.000 „
4000 topov torej	16.000.000 „
prednji konci in vozovi za streljivo	6.000.000 „

Skupni stroški za 4000 topov 22.000.000 kron

Sedaj pa pridejo glavni stroški — šrapneli, to so s svinčenimi kroglicami in s smodnikom izpolnjene kroglice ali streli s težo 7 leg na komad

Kedaj je človek najbolj nesrečen?

Iz češčine poslovenil Svečan.
(Dalje.)

„Mojster krojač“, nadaljeval je kovač, „je omenil nekaj o Ameriki in o ameriškanih cerkvah. Jaz vsaj sem čital, in tudi slišal od drugih ljudi, da ravno v Ameriki cerkve in duhovniki največ čislajo. Ako se tam ustanovlja novo mesto, med prvimi stavbami je cerkev, kajti, kjer je cerkev, tam posestniki dražje prodajo stavbene prostore.

„Premeten Američan zna dobro izračunati, za koliko dražje prodaja stavbeni prostor, če v časnikih objavi, da v tem kraju se bo sezidala ali pa že stoji cerkev. Mi Slovenci, katerim so pobožni predniki sezidali veliko cerkvá, važnost cerkve za gospodarstvo ne znamo tako oceniti, kakor tisti, ki cerkve nimajo. Pa mislimo si, da bi kakšna burja nam danes odnesla cerkev iz vasi nekam v Dravo, potem prvi, ki bi se odtod preselil, bi bil trgovec Vaga, in koj za njim krojač Šivanka in gotovo bi tudi cena posestva se znižala. Zavoljo cerkve pelje skozi našo občino vže davno cesta, katere druge občine do zdaj nimajo. Naša cerkev je posvečena Materi Božji in ima v letu dve „žegnanji“, jedno takoj spomladi, drugo pa po leti. Obe „žegnanji“ privabita sem iz cele okolice veliko ljudi in ste več obiskani, kakor

kateri-koli semenj v bližnjem mestu. In koliko se proda v letu piva tu in koliko v drugih občinah? Mestni pivovarnar mi je nedavno pripovedoval, da mu je tukajšnja gostilnica ljubša, kot deset drugih v mestu, kjer mora plačevati več davkov.

„Tisto pa je res“, pritrjeval je župan, da občina, kjer je cerkev, je vedno bolj imenitna, kakor druge, četudi dandanes tudi to nima veliko veljave. Imamo namreč dovolj izgledov, da so občine postale imenitne tudi brez cerkve. V sedanjem času veliko več odločuje železnica, tovarna, ali pa kakšen drugi zavod, nego cerkev. Ako bi mogli v našo vas dobiti okrajno sodnijo, pošto s telegrafom in železnično postajo, bilo bi mi to ljubše, kakor cela cerkev.“

„Pozabili ste še pristaviti kriminal“, zavrnil je kovač nov napad.

„Ako hočete tudi kriminal“, odgovoril je pitač Sipal.

„In jaz k temu še pristavim“, nadaljeval je nevstrašeno kovač, „norišnico, porodnico in šol toliko, kolikor jih je na Dunaju ter trdim, da še-le potem ne bi mogli biti brez cerkve in duhovnika. V naši dobi vsak manjši trg nima druge želje, kakor imeti v svoji sredi sodnijo ali pa okrajno glavarstvo, najbolj pa oboje vkup. Te želje ne obsojam. Čim več je kje uradov in zavodov, tem živahnejše je življenje, konečno pa tudi to škoduje. Ako bi imel reči, katera dežela

je srečnejša, ali tista, koja ima veliko sodnikov, ali katera ima veliko duhovnikov, ne bi se dolgo obotavljal. Zakaj sodnik nikjer ni sam. Sodnik pripelje s seboj odvetnike, notarje, žandarje in sodnijske sluge. Zraven sodnije je pa tudi ječa. Koder je treba veliko sodnikov, tam je človeško življenje v slabi varnosti. Zato je vedno srečnejša tista dežela, kjer ljudje bolj vbogajo duhovnika kakor sodnika. Kjer duhovnik nima veliko opravkov, nima koga bi spovedal, komu bi pridigoval, koga bi poročeval, tam ima tem več dela sodnik, odvetnik, policaj in žandar. Kjer so prazne cerkve, tam so polne ječe. Za naše kmečke žepe pa je zmirom boljše, če se utruji duhovnik, kakor sodnik in vsi drugi ž njim, kajti — —

„Izvrstno, izvrstno!“ klical je stari zasebnik in ž njim veliko drugih, „izvrstno, kdo bi bil mislil, da zna kovač z jezikom tako mahati kakor s kladivom!“

„Kajti“, nadaljeval je kovač, „če se vtrudi duhovnik, ima od tega le smrt in po smrti večno plačilo v nebesih, h kateremu nam ni treba plačati niti vinarja. Ako se pa sodniku opravki množijo, dajo mu k roki toliko uradnikov, kolikor jih je treba, in z uradniki množijo se notarji, sodnijski slugi, žandarji itd. in vse te mora plačati kmet iz svojega žepa z davki in dokladami. Opazujem že davno poseben pojav, namreč čim manj ljudje hodijo v cerkev, tem češče hodijo k sodniji; čim manj se spovedujejo duhovniku

Za vsak top je treba	2.000 šrapnelov
za 4000 topov torej	8.000.000 „
Stroški jednega šrapnela okolu	14 kron
in stroški vseh šrapnelov	112.000.000 „
Zaključni račun se glasi torej:	
Stroški topov	22.000.000 kron
stroški streljiva	112.000.000 „
Skupni stroški upeljave novih topov	134.000.000 kron

Zasebna obrt bode prišla v poštev, če se bode vporabilo za cevi vlito jeklo, če pa se vpelejo bronaste cevi, prevzel bode celo upeljavo c. kr. arzenal na Dunaji. Zadnje bilo bi iz socialno-političnega stališča za nas ugodnejše, ker odpade zasebni dobiček kapitalističnih podjetij v prid davkoplačevalcem in je okroglih 20 milijonov kron cenejše.

V primeri z investijami, z drugo železnično progo v Trst, ki pa se bode gradila tudi deloma iz strateških vojnih ozirov, in v primeri z vodnimi napravami v severnih deželah, ki pa bodo tudi v korist morebitni mobilizaciji, katere vse investicije bodo najbrž presegale milijardo, stroški novih topov niso tako neznosni, kakor se je v prvem trenutku kričalo.

Pravi prijatelj naroda ne more biti tudi zajedno prijatelj militarizma. Če pa pomislimo, da je oborožen mir ne desetkrat, nego stokrat cenejši, kot tudi srečno končana vojska, ne vpoštevajoč pri mrtvih številkah niti stotisoče ljudskih žrtev in nesrečnih obitelji, moramo pač pritrditi, da imajo prav oni, ki so pripravljene v miru žrtvovati nekaj narodnega blaga neizprosno militarizmu; kajti v slučaju vojne bilo bi morda vse žrtvovanje imetja in ljudske krvi brezvpešno.

Naša dežela je siromašna. Prispevati bo mogla tudi le z manjšo vsoto, ki pa je za reveža bolj občutljiva, kot veliko večja za bogatina. Pred 6 leti jo je zadela katastrofa, katere bi nam ne napravili vsi ti topovi, o katerih smo zgoraj pisali, če bi slučajno začeli metati pogubonosne strele iz svojih žrel. Kajti streljanje bi utihnilo, vojska pod zemljo pa ne da z lepa pokoja.

Če ima država dovolj denarja, da investira milijardo za prometne naprave in vliva nove dragocene topove, za katere bode v naši deželi baš največ prispevala centrala s potresno okolico, ker razmerno največ davka plačuje, potem moramo tudi odločno zahtevati od iste države, katere vedno lojalni podaniki smo že čez 600 let, da nam oni minimalni potresni dolg odpiše.

Ogri stavljajo pri nagodbi svoj junctim, severne dežele pri zgradbi železnic svoj junctim z vodnimi napravami, ne bi li bila sedaj prilika, da tudi mi svoj malenkosten junctim stavimo?

Vsi Slovenci skupaj imamo žalibog le enega zastopnika v delegacijah. In tudi, če bode naš edini delegat g. dr. Šusteršič glasoval proti vpeljavi novih topov, smo prepričani, da se bodo vsejedno upeljali. Kajti v informiranih krogih se čuje, da je tajno že vse pripravljeno, kakor to delajo tudi druge države. Vplivnejši parlamenti, kot je naš, se ne morejo ustavljati mejnarodnim zahtevam, kakor smo najbolje videli v Nemčiji, kjer se je naknadno (za nazaj) dovolil mnogo večji kredit za jako problematično ekspedicijo v Kini. In kako dovoljuje vzgledni angleški parlament kredit za kreditom za vojno proti Burom, katerih ni niti četrtna naše Bosne. Samo konji stanejo jih v tej vojni več, kot bodo veljali naši topovi.

Naš drž. poslanec za deželo, g. dr. Šusteršič in drž. poslanec za ljubljansko okolico g. Vencajz — tretji, zastopnik središča, dr. Tavčar jo je pred časom s hlaponom odkuril — torej ta dva naša „potresna poslanca“ kat'exohen sta začela svoje delovanje za odpis potresnega posojila vkljub nasprotovanju „onega tretjega“ in s kurjo slepoto udarjenih njegovih ljubljanskih pristašev s prav dobrim vspehom. Bodimo enkrat malo optimisti. Morda nam prinesejo ti neizogibni topovi prepotrebni odpis posojila. Da se to posreči našemu delegatu Slovencev! V to pomozi Bog!

Izvirni dopisi.

Izpod Kranja, 5. apr. Naj podam nekoliko mislij mož iz kranjske okolice o gosp. T. Pavšlarja vodnem projektu na Jami, nasproti „Gorenjčevemu“ dopisniku v 12. št. Tam se navaja, da pri tej veliki napravi, ako bi se vresničila, bi le preprost delavec imel nekaj zasluzka, tehnično izurjeno osebje moralo bi priti iz tujine, in da se trgovcem, rokodelcem in drugim v bližini ni nadejati materijelnega dobička. Trditev je resnična, da bi se tehnično izurjeno osebje, katero bi se pri tem velikem podjetju rabilo, sprva moralo iz tujine dobiti, ker kranjska nima še izurjenih delavnih močij, a s časom izurili bi se pa tudi domačini, da bi marsikdo dobro službo pri tem podjetju imel. Ko pa dopisnik dalje dokazuje, da za obrtnike, krčmarje in druge v okolici ni pričakovati nikakega dohodka, pa je naše mnenje, da g. dopisnik z zdravimi očmi ne vidi in da se dela slepega. V pomoč, da sprevidi, naj dopisnik vzame druge take kraje, kjer se je kaka večja industrija vpeljala, in se bode bržkone lahko prepričal, če so kupci, gostilničarji, rokodelci in drugi v oni okolici, na boljšem ali na slabšem, kakor so bili prej, ko ni bila industrija še vpeljana. Za izgled naj mu bo Tržič z ondotno industrijo, in naj si tam poišče

potrebnih dokazov o materijelnem stanju kupcev, gostilničarjev, rokodelcev in drugih domačinov ter naj presodi, če ubožava Tržič z okolico, ali če gmotno napreduje?

Bržkone, če bi se projektovana naprava zgradila, da bi ista akcijska družba vpeljala prodajalno za svoje osebje, da bi tam morali kupovati, da bi pa to osebje, katero bi bilo v teh tovarnah v delu, popolnoma z vsem preskrbljeno od podjetnikov, da bi okolici to osebje ne dalo nikakega dohodka, je pa nespametno misliti! Da se bode pri tej napravi živelo veliko ljudij, da pride velik promet v kraj in da se bode ta promet raztezal na Kranj in okolico, je umevno, kakor tudi, da bodejo kupci, rokodelci, gostilničarji v Kranju, kakor tudi kmetje v okolici imeli od teh dohodok. Ravno tako bi se sicer lepi, a popolnoma zapuščeni kraj za Savo popolnoma oživel s tovarnami, kar bi gotovo ne bilo na škodo posestnikom, ki se le z poljedelstvom pečajo, a pri tem težko izhajajo. Tovarniško osebje bo tudi gotovo pustilo in izdalo zasluzek Kranju in okolici za živila in drugo, čeravno ne vsega, pa vsaj polovico od tega zasluzka bi bila deležna Kranj in okolica.

Kakor dopisnik navaja dalje, da se je v takem slučaju težko ozirati na posameznike, kateri bi po tej napravi škodo trpeli, nam ni znano, če on misli le iste, kateri bi mogli njih sedanje osebje, (ti namreč imajo premajhno dnevno plačo za njih naporno delo) zvišati, kar bi bilo popolnoma pravično, ali misli vodne interese v Kranju. V prvem slučaju je v Kranju eden, ki bi gotovo moral svojim delavcem, katerih ima veliko, dnino izboljšati, ako bi se tovarne zgradile in v bližini Kranja je drugi, in to bi prvemu obstanka ne izpodrinilo, kakor tudi drugemu ne. Ako so pa mišljeni tovarnarji v Kranju, kateri imajo naprave na Savi, da bi ti škodo trpeli in da bi bil njih obrat vsled dovoljenega jez na Jami zavrt, naj se pa stvar premisli in pride se do zaključka, da ima projektovani trdni jez na Jami ravno to višavo, kakor jez sedajnih mlinov na Bregu in Prebačovem in če ta jez ne dela nič ovir tovarnarjem v Kranju, kako bode delal ovire projektovani jez na Jami, kateri je bil dopuščen v koncesiji s to višavo, kakor na Bregu če se zgradi. Da pa nadaljni jez z zatvornicami, kateri se misli zgraditi, ne more nič vplivati na škodo kranjskim tovarnarjem je umevno, ker se isti pri vsakokratni veliki vodi mora vzdigniti, toraj je bojazen izključena, da bode Gaštej vsled jez na Jami pod vodo!

Ker so pa dopisniku gotovo znane okoliščine, ki so se dogajale in razmere vodnega stanja, pri vsakokratni povodnji, pritrditi nam mora, rad ali nerad, da je bil „Gaštej“ pri vsaki veliki povodnji preplavljen in da je reka Sava nagro-

tem bolj se spovedujejo odvetniku in to sami veste, da takšna spoved pri odvetniku je presneto draga. Ali ste poznali ranjkega našega soseda Bahača? Menda se še spominjate, kaj je enkrat pri tej mizi rekel, — pravil je: predno bi jaz šel k temu „f. . .“ k spovedi, rajši pojdem k hudiču. K hudiču sicer ni hodil, toda hodil je k spovedi k odvetniku, kateremu se je spovedoval tako dolgo, dokler ni zapravil celi grunt. Preselil se je in nekje v revščini umrl. Nekoliko let sem opazujem, da ima črna tabla pod okni gospoda župana zmirom več bralcev. Spominjate se še, kako je bila naša cerkev pred dvajsetimi in petnajstimi leti vedno popolnoma polna, da so ljudje celo zunaj cerkve stali. Takrat še o črni tabli, na kateri se sedaj nekateri učijo brati ono uradno slovenščino, niti sledu ni bilo. Žena županova je na nji delala rezance. Eksekučna prodaja je bila prav redka. Ako je kdo prišel na ono črno tablo, so ga ljudje milovali, kakor da bi bil šel pod vislice. Kedarkoli moram iti mimo one črne table, zmirom si mislim: dokler so ljudje pridno čitali sv. Pismo in „Goffine“, imeli so manj onega branja na črni tabli pri županu. In sedaj je to tako daleč prišlo, da imamo potrpežljivo nositi zavratno napadanje našega v resnici marljivega duhovnika! Vprašam vas: ali imamo še čast v telesu?

„Prav imate!“ pritrjevali so mnogi, „to je naša sramota.“

„V sedanji dobi se čisto v liberalnih listih trdi, in trdijo tako mnogi učeni gospodje in po njih se spakujejo tudi neučeni in priprosti ljudje: Čemu nam vera, nam zadostujejo postave, čemu nam duhovnikov, imamo dovolj sodnikov! — (pa tudi veliko odvetnikov! — pristavil je od zadaj stari Vrana). — Predragi! toliko še iz šole vemo, da prvi zakonik se je dal in razglasil na gori Sinaj. Bog sam je bil postavodajalec. Bog sam je s svojim prstom napisal na kamen onih deset paragrafov ali zapovedij, ki so bile izvirno vpisane v človeških srcih. Saj to se rodi s človekom na svet, da mora stariše spoštovati, da ne sme ubijati, prešestovati, krasti, po krivem pričati, zato se pravi, da deset Božjih zapovedij je bilo že vsakemu človeku vpisano v srce, ali kateri človek more te zapovedi spolnovati, ako ni za to poprej odgojen in v veri v pravega Boga utrjen? Ko je judovsko ljudstvo iz egiptovske dežele izšlo, moralo je potovati skozi paganske narode, ki so tudi imeli vest in vender so ubijali, kradli, ropali in razne živinske reči delali, zato ker niso poznali pravega Boga. Brez Boga nima nobena postava pri ljudeh veljave in spoštovanja. Zavolj tega je tudi Bog z judovskim ljudstvom naredil zavezo, po kateri mu je bil on Bog. Ljudstvo pa podložnik in to zavezo je Bog sam zapisal na dve tabli, izmed katerih je eno za se ohranil, drugo pa je odložil ljudstvu. Na prvo tablo je zapisal tri zapovedi, ki se tičejo Boga,

kot podlage, jedra in bistva vseh postav; na drugo tablo pa je napisal sedem drugih zapovedij za ljudstvo. Dve tabli zapovedij je dal Bog Judom. Jedno je takorekoč pribil na zvezdno nebo, s katerega z ognjenimi črkami odsevajo besede: „Veruj v enega samega Boga; ne imenuj po nepridnem božjega imena; posvečuj praznik“ in iz neba doli na zemljo seže druga tabla s 7 božjimi zapovedmi, izmed katerih je podlaga človeški družbi četrta: spoštuj očeta in mater! kakor da bi Bog hotel reči: še-le, kedar bode te spoštovali Očeta nebeškega, bode te častili tudi svoje telesne očete. Ni spoštovanja starišev brez spoštovanja Boga in dosledno ni ljubezni do starišev brez vere. Še-le ko je Kajn odpovedal pokorščino Bogu, zaničujoč njegovo žuganje, umoril je svojega brata. Kdor predrzno razbije prvo tablo Božjih zapovedij, razbije tudi drugo. Zato je Bog dovolil da bi Mojzes razbil v svoji jezi obe tabli, ko je videl, kako ljudstvo odpadši od Boga pleše okrog zlatega teleta. S tem je namreč hotel reči: ljudstvo, ki odpade od Boga ne zna nobenih postav. Vse človeške postave z vero stojijo in z vero padajo. Zemlja je tako dolgo rodovitna, dokler svoje lice obrača proti solncu in dokler se okoli njega vrti. Odpravimo le zemljo iz bližine solnca in ne bo je več. Ravno taka je tudi s posvetnimi postavami. Dokler človek zaupljivo gleda Boga kot svoje solnce, dotlej spoštuje postave, koje človek daje človeku. (Dalje prihodnjic.)

madila gramoz že prej, zgoraj in spodaj kranj skega mostu in še celo proti Majdičevem jezu, ko še načrt o vodni napravi na Jami g Tomo Pavšlarja rojen ni bil! Okoličani.

Iz Bučke, 27. marca. V malokateri občini nabajajo se tako nadležni prosjaki, kot ravno pri nas. No, ne rečem, da ti nadležneži, ki se zovejo liberalci, prosjačijo moke in „špeha“, ampak — glasove za prihodno občinsko volitev, ki se bo vršila šele meseca maja. Najhujši med njimi so trije. Ti pravijo, da hočejo iz obč. odbora pomesti vse ven, kar po „f diši.“ Ljudem lažljivo obetajo, da ako pride kateri izmed njih na občinsko krmilo, da se bodo obč. naklade za polovico zmanjšale ter da bodo cerkvi sv. Matija na Bučki vzeli sejmare ter k občini priklopili. Ljudstvo naj bi jim pač take bedarije ne verjelo ter se jim ne vsedalo na li-manice. Kaki so pa ti liberalni junaki?

Prvi se je že pri državnoborskih volitvah za liberalno kliko mnogo pehal. Ta revež se ga rad preveč naleze. Enkrat bi bil skoro v snegu zmrznil.

Drugi „junak“ je pa silno babjeveren ter še veruje, da copernice in duhovniki — točo delajo. Jeden je obljubil svojim volilcem polov-njak vina, ako mu pomorejo do županskega stolca.

Ti liberalni „velikani“ so prav vneti „Ro-doljubovci“. Svoj živ dan še niso imeli nobe-nega družega lista v rokah — In take ljudi naj bi volili pošteni katoliški kmetje? Ti ljudje so pristaši liberalne stranke, ki ni kmetom pri-jazna, ki daje tisočake našega denarja za nemško gledališče v Ljubljani, ki je proti temu, da bi dežela imela dobiček od zavarovanja in ki bolj skrbi, da se zajcu slabo ne godi, nego bi skrbela za kmeta. One ljudi ki bero list, ki je sv. očeta psoval, ne volite!

S Štajarskega, 5. aprila. („Samo pre-tveza“). Bolj jasno se šefredakter „Slov. Na-roda“ že davno ni pokazal, kot ravno v tem članku. Očita svojim prejšnjim tovarišem hrvatsko slo-venskega kluba, da je izgovarjanje Ploj-ove in Spinčičeve družbe na pisavo „Slov. Naroda“ zgolj in jedino pretveza, in družega prav nič, nego pretveza, glede katere se jim niti ljubilo ni po-gledati, če je resnična, pretveza, s katerim pri-krivajo prave nagibe svojemu postopanju, s ka-tero pa ne bodo nikogar premotili. Ako vedno bolj razžaljivo nastopa zoper svoje prejšnje za-veznike.

Pes zacvili, ko mu stopiš na rep. Čimbolj se pa kdo pere po raznih člankih, tembolj pokaže svojo natoro. V tem članku izbacnec kar od-krito pove, da je duša „Slov. Narod“ ter da po-rabi vsako priliko, da blati v tem listu vero in cerkev. Odkriti pove, da ima poljanski drvar najtesnejo zvezo z listom. „Z ozirom na tesne zveze dr. Tavčarja z našim listom.“ Toda kljub temu, kakor zatrjuje, je lahko sedel v klubu in s tem ni rušil di-cipline. Ti poslanci morejo namreč priznati, da se dr. Tavčar pri vstopu v klub niti najmanj ni zavezal, da bo spremenil tendenco ali radikalno pisavo „Slov. Naroda“. „Ako je bil dr. Tavčar vzlic temu sprejet v klub, je to dokaz, da mu je klub glede „Slov. Naroda“ pustil proste roke, vsled tega pa klub, oziroma noben član kluba tudi ni imel poznejše pravice, delati glede „Slov. Naroda“ kakih re-kriminacij.“ Tavčar je morda uže pozabil, kak vrišč je nastal mej volilci posameznih članov, ker so ž njim vred sedeli v klubu. Volilci imajo pa največ pravice do svojega poslanca. Ker je bila tedaj vseh teh poslancev glede na svoje vo-lilce najsvetejša dolžnost, da so sklenili „Ven s Tavčarjem“, so gotovo imeli tudi za to vso pra-vico. Članek pa še dalje meša svoje otrobe. Ko je dr. Tavčar opazil, kakšen utis je naredila „Šu-steršičeva gonja“ zoper Ploja in Robiča, in „ško-fovo vplivanje“ na hrvatske duhovnike in ko je opazil, da se proti hrvatsko slovenskemu klubu izigrava vedno „Slov. Narod“, je sam, prosto-voljno, ne da bi bil dolžan v to, dal uredništvu direktivo, da naj polagoma ublaži prej običajno ostrost v pisavi. „Slovenec“ nam je razkrival mej tem časom vso „Narodovo“ surovost in besnost v noticah: „Kaj pa pravi inteligenca,“

Kako se je pa „Narod“ mej tem časom poboljšal nam navede posamezne slučaje. Tavčar bi bil lahko udrihal po ligurijanski morali, pri-digah Freunda, eksercijah, ljubljanskem mi-sijonu, izkoristil bi bil lahko francoski kongre-gacijski zakon, kolosalno premoženje rimskega papeža, škofovo epistolo na kranjsko duhov-ščino. Pa storil je še več. Opustil je popol-noma priobčevanje duhovniških škandalov. To vse je v dokaz, da je „Slov. Narod“ po naročilu dr. Tavčarja vsekakor dovolj storil, da olajša Plojevi in Špinčičevi družbi (kako zaničljivo) stališče. S satansko hudobijo nadrobno našteva, s čemur bi bil ta čas ko je sedel v klubu škodoval, toda za ta čas je Mefisto molčal. Zoper ligurijansko moralo, pridige Freunda in eksercije ni mogel govoriti, ker je njegov klubni načelnik dr. Ploj s takim ognjem obsojal znano gnjusno interpe-lacijo. Zoper vso svojo kremenito voljo in odkrito prepričanje je Tavčar moral ž njim potegniti. Zoper ljubljanski misijon si je dovolil le par ne-dolžnih šaljivih vrstic, to pa radi tega, ker s pravo resnobo še ni upal na dan. Tavčar pač dobro ve, da naše ljudstvo, kakor je pokazalo pri volitvi pete kurije še daleč ni zrelo za vse to, kakor tudi ne za francoski kongregacijski zakon, zoper rimskega papeža. Škofa tudi tako ceni in spoštuje, da mu prizna pravico dajati navodila svoji duhovščini. Kar se pa tiče opu-stitve priobčevanja duhovniških škandalov je pa ravno nasprotno resnično. Z vseh kotov jih po-bere, kjer le more, da zadovolji ž njimi svoje in-teligentne bralce. Če pa res kakemu prizanese, pa uže sam ve zakaj, gotovo le v svojo korist. Kar je mogel, je tudi mej tem časom, ko je dr. Tavčar sedel v hrvatsko slovenskem klubu, „Sl. Narod“ prinesel na dan. Če se pa časih malo po-tuhne ter vzame kako pobožno, versko krinko na se, stori pa to le radi tega, ker se boji ta strahopetnež vernega ljudstva. In ravno s tem, s svojo hinavščino, nam še največ škoduje. Zato na dan zoper vero in cerkev, udrihaj kolikor moreš, da te ljudstvo še bolj spozna kakoršen si. Člani hrvatsko-slovenskega kluba so do cela spoznali Tebe in Tvoj list, za to so te izbacnili venkaj iz svoje sredine, ni jim pa bila pisava „Slov. Naroda“ zgolj in jedino pretveza in dru-gega prav nič.

Politiški pregled.

Dr. Körberju, ministerskemu predsedniku, je cesar podelil velik križ Leopoldovega reda. S tem je cesar na jasen način pokazal zaupanje dr. Körberju.

Proti trozvezi bodo laški socialisti pri-redili mnogo shodov.

Novo ustavo v Srbiji kuje kralj Aleksander s svojimi prijatelji. Glavne določbe nove ustave bodo baje sledeče: Nagli sod je odpravljen, isto-tako smrtna kazen za politične zločince, razun veleizdaje, konfiskacija imetja je izključena, ele-mentarni pouk obligaten in brezplačen, cenzura odpravljena. Ob pomanjkanju moških kraljevih sinov imajo do prestola pravico hčere, stranske vrste so izključene od prestolonasledstva. Ljudski zastop obstoji iz skupščine in novega senata, prva šteje 136, na štiri leta voljenih članov; vo-livni cenzus znaša za aktivno 15, za pasivno 80 frankov. Volitve so tajne. Poslanec mora ab-solvirati jedno fakulteto. Senat šteje 48 članov 30 jih imenuje kralj, 18 jih voli ljudstvo. Aktivni cenzus 45, pasivni 500 frankov.

Banka v Črni Gori. Knez je potrdil pravila prvega bančnega društva v Črni Gori. Sedež banke bo v Niksiču.

Kako delajo na Pruskem za versko ljudsko šolo. V pruskem deželnem zboru je naučni mi-nister Studt strogo poudarjal, da mora imeti ljudska šola izrečno verski značaj. Drugi minister pl. Miguel je zopet strogo obsojal, da se najdejo med učiteljskimi krogi hujskači, ter da se širijo med učitelji nevarni, brezverski in puntarski članki; s takim početjem si škoduje celi stan najbolj sam ter daje otrokom slabi vzgled. Najbolj pa je osupnila liberalni svet izjava nemškega cesarja sama, katero je s posebnim poudarkom izrazil pl. Krocher-ju, predsedniku pruske zbornice. Z ozirom na znani napad na

cesarja v Bremskem mestu je namreč rekel cesar, da opazuje od dné do dné večjo razdivjanost med mladino, od dné do dné bolj gineva spo-štljivost do predpostavljenih; temu nasproti mo-rajajo vsi delovati, a izdalo prej ne bo, dokler ne spravimo šole v pravi verski tir. Tako na Nemškem, na Pruskem, v pruski zbornici! Kaj pa mislijo naši liberalci?

Ustaja na Filipinih, ki do zadnjega časa ni mirovala, bode baje zdaj končana. Kajti po-roča se, da so Američani vjeli glavnega vodjo filipinskih ustašev Aguinalda, ujel ga je general Fuston, ki je postal vsled tega brigadni general. Večina drugih ustašev se je udala in s tem je menda zadeva na Filipinih končana.

Anglež o bodočnosti Slovanov. Dr. Juri Washburu je izdal brošuro o bodočnosti Slo-vanov, v kateri meni: „Romansko in nemško pleme je preživelo svojo dobo in ni umelo stva-riti prave krščanske civilizacije. Doseglo je ogromne uspehe v organizaciji društev, v raz-vitju gmotnega blagostanja, v literaturi, umet-nosti in vedi, z'asti v vprašanju o pripoznavanju in zagotovljenju pravic ljudske individualitete. Toda to pleme je dvignilo gmotni zajem nad duševnega in si stvarilo boga iz mamona. Iz-gubilo je že plemenite moči mladosti in se ravna sedaj po brezpomembnih starinskih normah. Čakamo Slovane, da obrodijo Evropo, da bodo uvedli temelje vsesvetnega bratstva in Kristove države na zemlji. Slovansko pleme živi šele svoj mladeniški vek. Kaj nastane iz njega, ko dozori, do kakšne mere uresniči svoje ideale in ponudi civilizaciji boljši, vznešenejši razvoj civi-lizaciji — to pokaže bodoči vek — vek Slo-vanov.“

Rusija in mandžurska pogodba. Veliko se je ugibalo, ali je Kitajska podpisala mandžursko pogodbo ali ne. Vsled te pogodbe bi do-bila Ruska velik upliv na mandžurske pokrajine. Sedaj izjavlja neki ruski vladni list, da Kitajska pogodbe ni podpisala vsled velikanskega pritiska od strani drugih dežel. Če ne bo Rusija danes dosegla svojih namenov z Mandžurijo, pa jih bo jutri, kjer Rusija ima vstrajno politiko.

Vojna v Južni Afriki. Angleži se zopet nadejajo, da se Botha uda in da je pripravljen stopiti v mirovna pogajanja. Generala Deweta pa nikakor ne morejo prebaviti in ga hočejo po-sili smatrati za postransko stvar, ker baje ni-kakor ni pri volji stopiti v kakoršna koli poga-janja. Tolažijo se s tem, da bo Dewetu nemo-goče nadaljevati boj, ako se Botha poda. O De-wetu sedaj Angleži poročajo, da ni pri pravi pameti. Ubogi Angleži, da jih tako krepko na-tepa en „norec“! Po vseh britkih skušnjah, ki so jih doletele tekom vojne v Južni Afriki, se Angleži vendar še vedno trdovratno oklepajo optimizma. — Iz Bruselja poročajo, da odpo-tuje Krüger v združene države severo-ameriške in da bo v Washingtonu gotovo sprejet od predsednika Mac Kinleya. Z bojišča prihaja vest, da so Buri pod poveljstvom Scheepora dne 6. t. m. ujeli pri Aberdeenu večji oddelek konje-nikov ter da so se Dewet in Botha zjediniili pri mestu Verde. Kot vzrok angleškega poraza se navaja, da ni v vojni reda, da je vojaštvo malo izurjeno in z živežem slabo preskrbljeno. Tudi višji častniki niso mnogo vredni. Dewet in Botha še imata nad 15.000 mož. Živil in stre-ljiva imajo Buri še za tri leta.

Domače novice.

Javno predavanje. Prihodnjo sredo bode predaval v veliki dvorani „Katoliškega Doma“ č. g. dr. Evgen Lampè o unijatstvu. Pre-davanje se prične točno ob 1/2 8. uri zvečer. Vstop prost. K obilni udeležbi vabi odbor „Slov. kršč. soc. zveze.“

Bolčev Pepe, ta dika ljubljanskega občinskega sveta, meni, da se delavcem v Ljubljani godi tako dobro, da bi mogli utihotapljati meso preko mitnic in tako cenejše shajati. Zato je zadnjič Pepe upil, da imajo delavci pri gradnji električne železnice dovolj 75 krajcarjev na dan, kakor da bi njega kot obč. svetnika kaj bolelo, ako bi tvrdka, ki je dela prevzela v lastni režiji domače delavce malo bolj plačala in bi

tako tudi davkoplačevalci po Ljubljani malo več zaslužili. Bolčev Pepe se je celo tako napihnil, da je menda delavcem grozil z Žabjakom, ako bodo o njem kaj v „cajtenge“ dali. Govorilo se je, da bodo delavci na tako umešavanje Bolčevega Pepeta odgovorili s štrajkom. Pepe naj bi se raje brigal zase in skrbel za to, da on kot občinski svetnik ne bo mestnih voženj vedno dražil in da bo na korist mestne blagajne mestne vožnje znižal ali pa se jim odrekel, kar bi bilo za občinskega svetnika jedino prav. Toda to se ne bo zgodilo. Mestne vožnje hoče Pepe dražiti, — pa za druge izvoščake ne — ako bodo ljubljanski davkoplačevalci še tako „prebrisani“, da ga bodo volili, ljubljanski izvoščki pa celo trdijo, da se zato tako briga za nizke plače delavcev pri električni železnici, ker hoče postati baje povrh še — kontrolor pri električni železnici.

Nekaj zanimivosti iz ljubljanskega obč. sveta. V sredo je imel obč. svet ljubljanski kaj zanimivo sejo. Šlo se je za to, kako naj se uredi konci novega Franc Jožefovega mostu. Znano je, da je tvrdka, ki gradi most, svoječasno predlagala obč. svetu, naj se ob koncih mostu zgrade štiri krilati levi, a obč. svet je to ponudbo svoječasno radi prevelikih stroškov odklonil in naročil tvrdki, naj predloži kak nov načrt. Ker novi načrt ni ugajal, so se gospodje v stavbinskem odseku za trenotek „ogreli“, za krilate leve iz bakra za 12.800 K, potem pa so vendar imeli pomisleke na prazno mestno blagajno in rezultat vsega sklepanja stavbinskega odseka je bil, da je stavbinski odsek sklenil, naj bi se parapetni konci mostu proti koncu vzdignili in na kar naj bi se na končni povišek postavil steber za električno razsvetljavo. Odsek je torej priporočal obč. svetu, naj se napravijo taki konci, ki bi veljali samo 2600 kron in bi vendar zadoščali. A glej, kaj se zgodi! Hribar nabere svoj obraz v najslabše gube modrega gospodarja in pove obč. svetu, da je že naročil izdelovanje detailnih načrtov za krilate leve, češ, da se je stavbinski odsek 11. marca zavzel za krilate leve. Hribar je izjavil, da so načrti že gotovi, da je zastopnik tvrdke že v Ljubljani in da se delo prične takoj, toda ne z „levi“ za katere se je „ogrel stavbinski odsek, ampak da je on Ivan Hribar določil, naj se za 12.800 kron naredi mestne zmaje. — Tako je Ivan Hribar takorekoč „zglihal“ za 12.800 kron, ne da bi imel za to dovoljenje od občinskega sveta in ne, da bi počakal končnega poročila stavbinskega odseka. Tako gospodari župan preko občinskega sveta z občinskim denarjem, ter brez dovoljenja obč. sveta naroča podrobne načrte. Ali to ne kriči, da je treba v ljubljanskem obč. svetu opozicije in sicer krepke opozicije! — Znano je, da je obč. svet mestna dimnikarska dela oddal najdražjima ponudnikom Štriclju in Verhovcu in da je zavrnil par sto kron cenejši ponudbi gosp. Spitzerja in Dopferja. G. Spitzer je na obč. svet uležil protest v katerem je dokazoval, da je najdražja ponudba Štricljeva in Verhovčeva bila sprejeta, ko je že rok potekel. In kaj je obč. svet napravil s to utemeljeno pritožbo? Zavrnil jo je. Tako se godi v obč. svetu, ker še ni v njem opozicije!

Malovrhu je bila za shod slovanskih časnikarjev določena silno važna uloga. Pripravljalni odbor se je obrnil nanj, naj uredi vse potrebno glede udeležbe slovanskih časnikarjev. Razume se, da noben katoliško narodni časnikar ni hotel imeti opraviti z Malovrhom in tako je prišlo, da so se udeležili časnikarskega shoda v Dubrovniku samo 4 Slovenci in niti ti se za posredovanje niso oglašili pri Malovrhu. Debelo je gledal pripravljalni odbor na čelu mu g. Mazzura iz Zagreba, ko je v Dubrovniku zapazil, da niti njegov zaupnik ni prišel v Dubrovnik. Iz Ljubljane je Malovrh šel in trdi se, da mu je Tavčar dal precej denarja za pot v Dubrovnik, da bi ondi zastopal pošteno (!) „napredno“ časopisje. Ta naloga se je Malovrhu zdela menda preneumna in zgubil se je na poti. Radovedni smo ako bode Tavčar zahteval sedaj denar od Malovrha nazaj. Ako je Malovrh nesel denar v cer-

kvene pušice na Štajarsko, naj mu Tavčar denar odpusti.

Potresne procesije v Ljubljani na veliko-nočno nedeljo popoldne se je udeležilo nad 10.000 ljudi.

Na korist družbe sv. Cirila in Metoda. Vabilo k veselici katero prirede ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani na korist družbi sv. Cirila in Metoda v nedeljo 14. aprila 1901. l. v Sokolovi dvorani „Narodnega doma“. Vspored: 1. Sekstet iz opere „Wormski orožar“ od Lortzinga. 2. Muzikalični klovn. 3. „Možiček“, pantomina Benjamina Ipavica. 4. Izlet v Južno Afriko, humoristično predavanje. 5. „Avtomati“, komičen prizor. 6. Senčnate podobe. 7. „Špiritist“, komičen solonastop gosp. Mister Harrisona iz Chicage. 8. Mister Bob Like, Porter iz Dublina. 9. 5 sester Barrison. 10. Pevske točke. Godba. Pevske točke proizvaja iz posebne prijaznosti privatni pevski klub, godbo pa sl. meščanska godba ljubljanska. Po končanem programu se odpre čestitit obiskovalcem razstava abnormitet iz največjega svetovnega cirkusa Barnum & Bailey. Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina za osebo 80 vin.; dijaki 40 vin.; otroci prosti. K obilni udeležbi vabi — odbor.

Poskušeni samomor ženske. Včeraj se je poskušala usmrtiti v Štrukljevem hotelu v Ljubljani neka Lukrecija Atzel, ki je v Ljubljano prišla pred par dnevi. Pognala si je v se pet strelcev, a vendar se ni usmrtila. Močno ranjeno so prepeljali v bolnico.

Shod slovanskih časnikarjev v Dubrovniku je vsprejel resoluciji: 1. glede ustanovitve slovanskega korespondenčnega urada in protest proti pristranskim poročilom vladnega korespondenčnega urada; 2. glede ustanovitve časnikarskega društva. Mej Poljaki in Rusini ter mej Hrvati in Srbi je prišlo večkrat do ostrega nasprotstva. Prihodnji novinarski kongres se vrši v Ljubljani.

Gibanje mej Slovenci. Operni pevec dunajske dvorne opere Slovenec g. Naval Pogačnik je v Mongunciji dosegel velik uspeh. — Ljubljanski soc. demokrati nameravajo za prihodnje obč. volitve ljubljanske postaviti svoje kandidate. — Slovencev v Celju je celjski magistrat naštel za 126 oseb manj nego leta 1890. Po magistratnih številkah bi bilo v Celju sedaj 1451 Slovencev skupno z vojaštvom, Nemcev pa 5262, torej Nemcev za 575 oseb več nego leta 1890. Papir celjskega magistrata je pač potrpežljiv! — Slovenci v Jolietu v Ameriki so si ustanovili slovensko kolesarsko društvo. — Štajarski deželni šolski svet je sklenil, da se ne ozira na slovenske ugovore in da se v Ljutomeru nemška šola iz dvorazrednice razširi v trirazrednico. — Pri slavnostni knjigi biskupu Strossmayerju „Spomen cvieće iz hrvatskih in slovenskih dubrava“, katero je izdala v proslavo Strossmayerjevega jubileja „Matica Hrvatska“, je sodelovalo 21 slovenskih pisateljev in pesnikov in 7 slov. slikarjev in kiparjev. — „Pravo Našo Slovo“, ki je delala v Istri za lahonstvo in proti duhovščini je škof dr. Mahnič prepovedal. Celo „Edinost“ se strinja s tem korakom, „Narod“ je zato „Edinost“ nabil.

„Slov. Gospodar“ pravi, da je g. Robič na imenovanju ravnatelja Profta čisto nedolžen. Ako se je „Slov. Gospodar“ o tem prepričal, kar upamo, da se je, nimamo povoda, da bi to njegovo vest ne zabeležili „Slov. Gospodar“ mora torej prav imeti.

Pri Devici Mariji v Polju bode jutri velik romarski shod.

Novomašniki iz 3. bogoslovnega leta v ljubljanski škofiji: 1. Grivec Fran iz Ajdovica, 2. Klemenc Janez iz Slavine, 3. Lah Lovrenc iz Komende, 4. Perko Pavel iz Poljan, 5. Podlipnik Josip iz Boštanj, 6. Rakovec Fran iz Naklega, 7. Tomelj Anton iz Mengša, 8. Vrhovec Fran iz Brezovice, 9. Zevnik Miha iz Cerkelj.

Župnija Trnovo pri Ilirski Bistrici je bila podeljena čast. g. dr. Josipu Kržišniku, ki je bil včeraj umeščen.

Vspored za romanje na sv. Goro pri Gorici dne 13. in 14. aprila 1901: Odhod z južnega kolodvora v soboto zvečer ob 7. uri 35 m. Vde-

ležniki naj bodo tedaj najkasneje ob 7. uri vže na kolodvoru. — Prihod v Gorico okoli 3. ure zjutraj, na sv. Goro okoli 6. ure. — Pridiga in sveta maša. — Spovedovanje in skupno sv. obhajilo. — Pridiga presvetlega knezoškofa in pontifikalna sv. maša ob 10. uri. — Odhod z sv. Gore ob 3 popoldne na Kostanjevico. — Odhod iz Gorice — približno okoli 7. ali 8. ure. — Za spremnico dobi sleherni zadnja dva dni pravi vozni listek, če ne pri samostanskem vratarju — pa na kolodvoru pred odhodom vlaka. — V Gorici bodo na razpolago omnibusi — izvoščeki do Solkana za one, ki se bodo želeli peljati. — Vozni listek veljal bo le za ta posebni vlak. — Vsak naj skrbno shrani vozni listek, da ga ne zgubi. — Potniki z Gorenjskega naj pridejo v Ljubljano v soboto popoldne z vlakom ob 3/4 5 — Kakor čujemo, je romarjev oglašanih nad 800. — Vdeležniki naj se zbero na restavracijskem vrtu na južnem kolodvoru.

Smrtna kosa. Umrl je po vsem Slovenskem znani misijonar o. Janez Ev. Stare v 78. letu svojega življenja v Ogerskem Trnovem. — V Radečah pri Zidanem Mostu je umrla učiteljska kandidatinja III letnika, gđ. Marija Pavla Čeč, stara še le 18 let. — V Celovcu je umrl stolni dekan g. Gregor Schellander v starosti 86 let. — V Slovenski Bistrici na Štajarskem je umrl sodni adjunkt g. Franc Jagodic. — Umrla je v Ljubljani nadučiteljeva soproga gospa Ernestina Gabršek.

Mešani vlak iz Ljubljane v Trst preneha. Mešani vlak iz Ljubljane v Trst preneha voziti s 1. majem. Namesto njega bode vozil iz Ljubljane v Trst sekundarni vlak, ki pride v Ljubljano ob 1/4 na 12. po noči.

Hrib utrgal. V soboto se je v Iški pri Igu utrgal del hriba ter močno poškodoval neko hišo. V vežo hiše so priletele take skale, da jih ne morejo premakniti. Žena posestnikova in dva otroka so bili o priliki katastrofe v hiši, a se jim ni drugega pripetilo, nego da so se močno prestrašili.

Slovenec, morilec svojega sina, pred ameriški porotniki. V Great Falls, Mont. v Ameriki so porotniki sodili meseca marca Jakob Vertina, ki je bil rojen na Kranjskem 18. maja leta 1852. Jak. Vertin je, kakor smo svoječasno poročali, ustrelil svojega 21letnega sina Johna na sv. večer 1. l. Obsojen je bil v dosmrtno ječo.

Obesil se je v svojem stanovanju na Dunajski cesti šte. 7 v Ljubljani železniški sprednik Šetina. Domači so njegovo dejanje zapazili še o pravem času, mu prerezali vrv ter poklicali Šetino nazaj v življenje.

Ubojstvo. V Čilpahu pod Trebelnim je te velikonočne praznike vojak Zupančič, ki je došel na dopust, zabodel kočarja Kreseta z bodalom v prsa tako silno, da je ranjeni umrl kmalo nato. Povod temu groznemu činu je bil malenkosten. Družba vojakova je dražila psa Kresetovega; ta poslednji jih je jel radi tega nekaj zmerjati, besela je dala besedo, a konec vsemu je bilo — bodalo! Oj nesrečno žganjepitje; družba vojakova je bila namreč pijana od žganja. Umorjeni je bil še mlad mož in je zapustil ženo z dvema nedoraslima otročičema. Kolike nesreče radi nič.

Drobne novice. V ljubljansko bolnico prepeljali so mesarskega mojstra iz ljubljanske okolice Franca Paternostra, katerega je vlak povozil v bližini postaje Kresnice. Mož je skoro gotovo padel iz mešanega vlaka. Levo nogo ima močno poškodovano. — Pošto so okradli v Ročinju na Veliko noč. — Ubeglega vojaka Antona Tomšiča iz Vač so pripeljali že v Ljubljano ter ga oddali vojaški oblasti, ki bode njegovo desertiranje primerno nagradila. — Ogenj je nastal v nedeljo okoli 1/2 2. ure v Dobrunji pri Kregarju in Žabjeku — Priprave za pričetek novih del v tržaški luki so se že pričele in se delajo ob obrežju lesene ograje. Najprej zasujejo kos morja od svetilnika do Josipovega pomola, na katero zemljišče prenesejo ribji trg. — Te dni sta na sejmu v Stičini Anton Žagar in Franc Krištof iz Višnje Gore J. Abunar-ja, ki jima je nagajal, tako nesrečno udarila s kolom po glavi, da je še tisti dan umrl. Oba so zaprli. Pač nihče ne ve, kje ga čaka nesreča. — Od službe suspen-

diran asistent A. Balogh. Vzrok: manipulacija z markami. — Ponesrečil se je v Idriji oženjeni rudar Janez Podobnik. Mej delom v jami mu je zlomilo nogo. — Svinje so požrle pri Sv. Bolfenku pri Majšbergu osemmesecev starega otroka, katerega so pustili stariši brez paznika v zibelki.

V Ljubljano skočila je v torek zvečer ob 1/2 9. uri na strani, kjer se nahaja Virantov vrt, šivilja Katra Jenko, stara okoli 18 let. Potegnil jo je iz vode Remškarjev vajenec Viktor Koleša. Punicca si je hotela v mrzli vodi ohladiti prevročo „ljubezen“. Katra Jenko je doma iz Škofje Loke.

Izmišljena tatvina. Prodajalka čevljev v Ljubljani, Marija Kern, je zadnjič nakrat zagnala krik, da sta jej bili ukradeni dve hranilnični knjižici z vlogo 4000 kron, dve uri in dve srečki. Ti hranilnični knjižici sta bili last Marije Nosanove iz Gotenice na Kočevskem. Sedaj pa se je izkazalo, da Kernovi nihče nič ukradel ni, ampak da je ona sama vzela denar iz hranilnice in ga zapravila. Kernovo so zaprli.

Sprijeni dečki. V Gorici je policija aretovala 13letnega Antona Strosserja in 15letnega Miha Jevškega, ki sta Boštjanu Kumarju iz Št. Ferjana na živinskem trgu v Gorici ukradla stotak. Del denarja sta zrela tička zakopala.

Mestna hranilnica v Novem Mestu. V mesecu marcu 1901 je 284 strank vložilo 71.106 K 12 v. 172 strank vzdignilo 50.758 K 10 v, torej več vložilo 20.348 K 2 v. 13 strankam se je izplačalo posojil 14.880 K. Stanje vlog 1.678.905 K 49 v. Denarni promet 228.634 K 82 v.

Razne stvari.

Kako je Dewet zvit. Kako neustrašeni so Buri, povedala nam bo naslednja črtica. Najbolj zvit, najbolj drzen, oni, katerega se Angleži najbolj boje, je general Dewet s svojimi junaki. Sedaj so zvedeli Angleži, da je bil Dewet danes tu, kjer je naklestil Angleže, jutri so že izvedeli, da je kakih 10 ur daleč od one strani, kjer je nadlegoval Angleže, a do živega mu ne morejo. Pri vsem tem pa je Dewet še dobre volje in brije norce iz ošabnih Angležev, kar razvidijo naši čitarelji iz naslednjega: Nekega dne je prišel v Johannesburg neki mirni meščan, pogovarjal se je prav prijazno z angleškimi vojaki, popraševal prav po prijateljsko vakega izmed njih, kaj da dela družina doma, če oče še živi, kaj dela mati, sestra, — plačeval angležkim vojakom tudi pi-jačo, napijal jim tudi, da bi srečno premagali one lumparske Bure in jih celo navduševal rekoč: „Le pomislite vrli dečki, koliko morate vi prestat samo radi tega, da bi „civilizirali“ one nesramne, divje Bure!“ Potem je prijel dva prijatelja, — angleška vojaka pod pazduho, drugi so se postavili spredaj in zadaj in vsi so se lepo sprehajali po ulicah mesta Johannesburga, kakor največji prijatelji. Angleži so bili vsi iz sebe in srečni, da so imeli v svoji sredi Bura, ki jim ni sovražen, kakor so jim drugi Buri, temveč jim je najboljši prijatelj. Pri slovesu so ga prosili, naj jim v kratkem kaj sporoči o sebi, naj jim kaj piše v kratkem. Drugi dan v resnici, prejela je angleška vojska v Johannesburgu sledeče pismo: „Hvaležen sem Vam za Vašo prijazno gostoljubnost; kmalu boste slišali moje novice Vi in Vaši vojaki. Hvaležni Dewet.“

Dijete poslancev. Na Angleškem in na Nemškem nimajo poslanci za svoje delo nobene plačila od države. V najnovejšem času se v Nemčiji dela na to, da dobe poslanci dnevnice in je dotični predlog že odkazan odseku. V avstrijskem državnem zboru ima vsak poslanec na dan 20 K, v češkem dež. zboru na dan 16 K. v ogerskem drž. zboru imajo poslanci 6000 K letne štípendije, na Francoskem 9000 K in brezplačno vožnjo na železnicah, v Ameriki ima vsak poslanec stalni letni štípendij za 25.000 K. V Italiji ne dobe poslanci nič, ampak imajo samo brezplačno vožnjo na železnicah.

Kaj popijo Parižani? V Parizu se povprečno spiše na leto 5,610,958 hektolitrov vina, 305.944 htl. piva. Jabolčnika in hruševega mošta spijo Parižani 247.639 htl. na leto. Brez finih likerjev, kisov, olja in družih pijač spiše Pariz vsako leto skoro 7,000,000 htl. tekočin.

Davek za samce. Bolgarska vlada resnobno misli vpeljati davek za stare samce, ker se je dokazalo, da se je število porok v zadnjih letih precej znižalo. Bolgarski neoženjenci predlagajo, da bi se oni davek uvedel tudi za stare device, posebno za tiste, ki se po svoji krivdi ne morejo omožiti.

Čuden klub. V Filadelfiji se je osnoval nov klub brezobcev. Člani tega kluba morejo postati samo tisti moške in ženske, ki nimajo niti jednega zoba. Klubova prva naloga je, da zabrani z vsemi mogočnimi sredstvi, da si ljudje ne dajo napravljati umetnega zobovja, češ, da se to ne strinja s človeškim dostojanstvom. Član, o katerem bi se izvedelo, da si je pri kaki zabavi ali plesu nataknil umetne zobe, če tudi samo za jeden večer, bi moral plačati 50 dolarjev globe.

Človekoljubni milijonar. Andrew Carnegie, kateremu v Ameriki pravijo „jekleni kralj“, je zares pravi človekoljub. Mož ima zdaj kakih 600 milijonov goldinarjev premoženja in je dal slovo vsem opravilom, s katerimi si pridobiva denar. Carnegie pravi namreč, da je lov za dolarjem nedostojen starega človeka. On šteje zdaj 60 let, a je vse svoje življenje zares trdo delal in si svoje ogromno premoženje prislužil na pošten način. Ko je bil star 10 let, se je pripeljal s svojimi stariši iz Škotske v Ameriko, kjer je pričel svojo „karijero“ kot raznašalec. Potem je prišel kot delavec v rudokope, kjer pa je imel posebno srečo pri nekem podjetju. Tu se je začelo njegovo bogastvo in v malo letih je bil gospodar največje jeklarne v Ameriki in solastnik mnogih železnic, kar mu je donášalo milijone dobička. Zdaj se pa hoče posvetiti samim človekoljubnim opravilom ter blažiti gorje svojemu bližnjemu. V svojem okraju v New Yorku je postal pravcati propovednik zmernosti in moralnega življenja. To je pokazal tudi nedavno v nekem svojem govoru o zmernosti. Zbranim poslušalcem, večinoma mladim neoženjenim mošcem je pokladal na srce, da ako se mislijo ženiti, naj ne jemlje mlade žene, marveč tako, ki bo vsaj 20 let starejša od moža. — Carnegie pa temu svojemu nauku sam ni sledil, kajti pravijo, da ima on 60letni, sam prav lepo in mlado ženo.

Podatki ljudskega štetja. Ministerstvo je sedaj objavilo podatke ljudskega štetja, podatke, ki niso bogve kako veseli ali spodbudni za nas! Posamezne avstrijske kronovine štejejo po zdajnjem ljudskem štetju prebivalcev:

	l. 1900.	l. 1890.
Galicija	7.295.528	687.722
Češka	6.318.239	475.186
Doljna Avstrija	3.086.382	424.585
Moravska	2.435.081	158.211
Štajerska	1.356.058	73.350
Tirolsko	850.062	37.366
Gornja Avstrija	809.918	24.087
Bukovina	729.921	83.330
Šlesko	680.529	74.880
Dalmacija	591.597	64.171
Kranjska	508.348	9.390
Koroška	367.344	6.336
Istra	344.173	26.563
Goriška	232.338	12.030
Solnograška	193.247	19.737
Trst	178.627	21.206
Predarelsko	129.816	13.743
Skupaj	26.107.304	2.211.891

Naslednji recept je prejela neka mlada gospica v Zanesville, O. kot pripomoček, da si ohrani lepe bele roke in gladko kožo: Vtakni svoje roke v vodo, ki je pripravljena za pominvanje posode in to tedaj, kadar tvoja mama počiva. — Za to navodilo je morala plačati 2 dol. naprej! Pa je res zlata vreden ta poduk.

GLASNIK. Osemurni delavnik v rudnikih.

Organizovani rudokopi vseh dežel in narodov zahtevajo vže dolgo vrsto let splošni obligatni osemurni delavnik. Na raznih shodih in konferencah se je vže mnogo razpravljalo o

tem. V nekaterih bolj industrijalnih deželah se je ta želja rudokopom izpolnila. Tudi v naši državi velja osemurni delavnik pri nekaterih rudnikih. Zahteve po osemurnem delavniku temelje na razmerah dela v rudnikih. Delavci so pred vsem izpostavljeni ponesrečenju in grozni dogodki v Pribramu in drugodi, so jasne priče nevarnosti rudokopov. Po rudnikih globoko pod zemljo se nahaja zelo slab zrak, ki kaj kmalu pokvari delavčevo zdravje, poleg tega vlada notri dostikrat huda vročina, mokrota in prah, ki vse tudi zelo slabo vpliva na zdravje. Poleg tega mora rudokop težko delati. Naravno in po sebi umevno je, da rudokopi zahtevajo znižanje delavnega časa, da tako zunaj jame vsaj deloma dobe luči in svežega zraka. Seveda gospodje posestniki rudnikov prav čisto nič ne mislijo na to, da njihovi delavci vsled teh razmer ginevajo pod zemljo.

V našem državnem zboru je sedaj na dnevnem redu zakon, kateri ima urediti obligatni delavni čas v rudnikih. Socijalno politični odsek je vsprejel načelo, da se uvede sedaj deveturni delavnik, čez tri leta pa osemurni. Seveda rudokopi s tem načrtom niso zadovoljni in to po vsej pravici. Čudimo se le, da bi za tak načrt mogli glasovati tudi zastopniki posestnikov. Mi vemo, da posestniki rudnikov nikdar ne bodo prostovoljno pritrdili, kakoršnemu koli izboljšanju delavskih razmer iz dovolj znanih vzrokov. Toda ugrizniti bodo morali „kisló jabolko“ ki je pa brez dvojbe za nje še bolj „kisló“, ako se vsprejme deveturni delavnik. Pri osemurnem delavniku se dela lahko vedno naprej, vsakih osem ur se menjajo delavci in tako delo nikdar ne zastane. Ako je pa višji delavni čas, potem je pa redno menjavanje delavcev in pa določen redni počitek nemogoč. Delo bi se moralo izvrstiti na dva jednaka dela, to bi pa prineslo posestnikom veliko zgubo časa in dobička. Zato je tudi za podjetnike bolje, ako se vpeleje osemurni delavnik.

Našim poslancem polagamo na srce, da takrat ko se bode šlo odločiti usodo največjih trpinov stoje za osemurni delavnik. Enkrat so v državnem zboru to vže storili, upamo, da bodo tudi v prihodnje.

Podzemeljski sužnji, ki so tudi ljudje — naši bratje umirajo zgodnje smrti vsled nenormalnih razmer, treba je, da se nanje ozira zakonodajno in jim izboljša njih žalostno stanje. Delodajalci brez dvojbe ne bodo toliko „žrtvovali“ kakor si domišljajo, ker bodo pri krajšem delavnem času imeli v delu vedno svežeje moči. Delavci bodo delali z večjim veseljem in s tem pokrili „izgube“.

Dal Bog, da se v korist največjih trpinov to vresniči.

Delavske drobtine.

Vabilo k veselici, katero priredi katoliško društvo rokodelskih pomočnikov na Vrhniki na Belo nedeljo, dné 14. aprila 1901 v društveni dvorani. Vspored: Petje, tamburanje in igra „Podoba Matere Božje“ ali „Roparji pri Mariji Kulmski“. Igrokaz v petih dejanjih. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Vstopnina: Sedeži I. vrste 1 K, II. vrste 60 h, stojišče 40 h. K obilni udeležbi vabi najuljudneje — odbor.

Dnevne mezde. Znano bode vže bralcem „Glasnika“, da ima določevati dnevne mezde pri na podlagi zakona iz l. 1888 obstoječih bolniških blagajnah politična oblast I. instance, torej v Ljubljani mestni magistrat. Mezde pri ljubljanskih bolniških blagajnah ne vstrezajo nič več sedaj obstoječim razmeram in treba jih bode po našem mnenju temeljito v korist delavstva premeniti. Mi imamo v Ljubljani IV. moške in III. ženske mezde vrste. I. vrsti podlaga je dnevna plača 80 h, II. vrsti 1 K 60 h, III. vrsti 2 K in IV. vrsti 3 K pri moških in I. vrsta za ženske 60 h, v II. vrsti 1 K in v III. vrsti 1 K 60 v. Po našem mnenju je ta razdelitev dnevnih vrst zastarela in ne v duhu zakona samega, ker dnevne mezde približati bi se morale v kolikor mogoče oni svoti, katero delojemalec faktično zasluži, da je s tem vsaj nekoliko regulirana bolniščina, ki znaša ob

slučaju bolezni 60 % dnevne mezde. Pogrešamo v prvo pri moških dveh vrst; imamo v Ljubljani veliko število delojemalcev, zlasti obrtnih; katerih dnevni zaslužek varira mej 2 do 3 K na dan in seveda so taki delojemalci, kadar zbole, oškodovani, ker njihova bolniščina ni v nikakoršnem razmerju s plačo, katero uživajo. Oškodovani so pa nadalje še tudi radi prenizko nastavljene 3 K mezdne vrste oni zavarovanci na slučaj bolezni podvrženi delojemalci, katerih zaslužek na dan preseza 3 K. Ljudje, ki zaslužijo po 4 in tudi več kron na dan, so, kadar zbole, res pravi reveži. Prihraniti si v Ljubljani zamore malokateri kaj in ob slučaju bolezni očeta, pride družina lahko v neprijetne položaje, ker se mora navajena boljšega življenja in boljšega stanovanja zadovoljiti z 1 K 80 h dnevne najvišje bolniščine. Imamo tu tudi zlasti pri ptujih, raznih podjetjih izdelajočih tvrdkah veliko delojemalcev, ki si služijo po petak in še več na dan. Potrebno bi torej bilo še pri moških po našem mnenju 2 ali 3 nove mezdne vrste, jedno z 2 K 60 h in najvišjo vrsto z 4 K in morebiti tudi še vrsto z 3 K 60 h. Tudi pri ženskah bi se morale mezdne vrste moderno sanirati; oškodovano je lepo število takozvanih boljših delavk, uradnic, blagajničark in drugih, ki imajo, kakor več knjigovodinj, po 120 in tudi več kron na mesec. Res se pravi, da so ženske varčneje, ko možki, a „modernost“ zahteva razne izdatke. Na vsak način je sedanja v Ljubljani za ženske odločena najvišja mezdna vrsta faktičnemu zaslužku boljših delavk neprijetna in potrebuje temeljitega razmisleka. Naše mnenje je, da bi bilo pravično in dejanskim razmeram primerno ustanoviti za ženske še nekaj mezdnih vrst, kazala bi mezdna vrsta z 2 K 40 h in mezdna vrsta s 3 K, morebiti tudi vrsta z 4 K. Magistrat tej upravičeni in utemeljeni delavski zahtevi čisto lahko ugoditi, vsaj za to ni potreba družega, nego študij faktičnega finančnega položaja prizadetih delavskih slojev. Tudi v manjših krajih, kot Ljubljani nahajajo se blagajne, ki imajo več mezd in to je gotovo, da bi bilo delavstvo, bodisi vže žensko ali moško, zadovoljeno, če se približajo dnevne vrste faktičnemu zaslužku.

Lastni dom. Pod tem imenom se je zasnivala v Celju „registrirana delavska zadruga z omejeno zavezo“. Zadrugi je namen zidati delavske hiše. V ta namen je že kupila zemljišče 5200 kvadratnih sežnjev. Stanovanja bo zadruga zidala v sporazumljenju z dotičnimi delavci. Hiše se bodo izročale delavcem proti nekaj plačilu na račun in poplačanju zneska v tedenskih ali mesečnih obrokih, tako, da bo v gotovem času kupnina poravnana in preide hiša v last delavca. Načelnik zadrugi je dr. Ivan Dečko.

Ljubljanskim naročnikom „Socijalizma“ Kakor smo v soboto poročali, je prvi zvezek „Socijalizma“ izšel. Snopiči bodo izhajali vsak mesec. Cena posameznim snopičem je 30 v. Tisti ljubljanski naročniki, ki bodo plačali naročnino 3 K naprej, dobivali bodo snopiče na dom, ostali, ki žele snopiče sproti kupovati, pa jih dobe v prodajalnici g. Frana Breskvarja pred škofijo.

Shod protialkoholikov zboruje na Dunaju. Ministerski predsednik Avstrije predseduje, daljne države so poslale svoje zastopnike. Čemu vsa ta komedija že osmič? Vlada bi sama lahko mnogo storila, ko bi le hotela resno. Ali kaj, ko gleda le na dohodke! In isto je pri deželah. Svote za šole se morajo plačati, če tudi iz zadnjih šnopsarskih krajcarjev. Kako lahko bi se uvele nekoliko ostrejša postava zoper šnopsarje! Kako lahko bi se v varstvo vzeli delodajalci, ki so prisiljeni šnops dajati poslom, da jim ne uidejo! Kako lahko bi se pod kaznijo zabranilo, ta strup dajati otrokom in nedorasli mladini. Vlada noče in noče!

Kaj je umestnejše za Idrijo, gimnazija ali realka? „Slovenec“ je te dni obširno razpravljal to vprašanje. Prav je, da tudi naš list del dotičnega uvaževanja vrednega članka ponatisne. Znano je, da je dr. Šusteršič posredoval v prilog gimnaziji v Idriji, katero naj bi država ustanovila in vzdrževala popolno na svoje stroške. Izposloval je od kompetentne strani, da je montanski erar rad pri-

pravljen dati v ta namen primeren prispevek. Zadeva je stala izvenredno ugodno. Kar pride, kakor „deus ex machina“ na Dunaj liberalna deputacija, z županom na čelu — in noče od gimnazije nič vedeti, temuč hoče z vso silo, da občina napravi realko na lastne stroške! Razume se, da je bila ta zahteva oficijelnega zastopstva idrijskega mesta državnim oblastim zelo po godu. Ako občina noče državne gimnazije na državne stroške, temuč ima rajše občinsko realko na občinske stroške, — potem za državo ni najmanjšega povoda taki čudni želji občine oporekati. Tako je liberalno starešinstvo idrijsko popolnoma zaprečilo Idriji gimnazijo, ki bi občino ne bila nič stala, temuč bi le prinašala dohodkov, in osrečila Idrijo s spodnjo realko, katero bode morala občina na lastne troške zidati in vzdrževati. Krasen uspeh liberalnega občinskega gospodarstva! Ali bode vrhu vsega realka (gre se za spodnjo realko) Idriji sploh v kako korist? Po končani spodnji realki mora mladenič še le na višjo realko. Iz Idrije bodo hodili večinoma v Ljubljano. Kdo je v stanu to plačati? Ali priprost rudar? In po končani realki treba več let na tehniko. Ali zmorejo to sredstva rudarja? Nemogoče! Sam se tak dijak tudi ne more preživeti, ker tehnične študije ne dopuščajo postranskega zaslužka: treba je vedno biti v kolegijih, laboratorijih itd. Kaj je posledica? Idrijska realka bode le za nekatere uradniške sinove in pa za one bolj premožnih meščanov — ako ne bodo ti slej ko prej svojih otrok raje dajali v gimnazijo v Ljubljano ali drugam. Kajti gimnazija ima velike prednosti pred realko. Gimnazija je pravi višji učni zavod za vse ljudstvo, za revne in bogate. Ako je v Idriji gimnazija, lahko vsak rudar, vsak delavec svoje sinove da na ta zavod. V višjih razredih si že bolj nadarjeni in pridnejši lahko nekaj zaslužijo z „instrukcijami“. Na realki je ta priložnost zelo redka. Potem pa, ko je mladenič spolnil gimnazijo, prestal maturo, mu je cel svet odprt. Lahko gre študirat na univerzo, lahko na tehniko ali drugo visoko šolo, lahko na akademijo, kakor hoče. Lahko postane pravnik, ali filozof, duhovnik, zdravnik, inženir itd. Vse mu je odprto — nobene zavire ni. Iz realke pa ne more drugam, nego na tehniko ali drugo „visoko šolo“ — zaprta pa mu je univerza. In vender je ravno za sinove revnih starišev brez ali neznatne podpore, samo univerza tisti visoki učni zavod, na katerem se lahko iz lastne moči izšolajo in vstopijo v vrsto inteligence. Osobito za pravnike in filozofe je zadosti prilike, preživeti se z „instrukcijami“ itd., da lahko najrevnejši zmore iz lastne moči sicer tako „drage“ študije. Vrhu tega je še odprto bogoslovje, ki itak nič ne stane. Glavna stvar za Idrijo je le, da bi bila v mestu gimnazija. Rudar navadno ne more svojih otrok pošiljati v drugo mesto. Od kod bode vzel sredstva? Zato toliko brezdelne mladine v Idriji, ki se vsakemu mora v dno duše smiliti. Če pa bi v Idriji bila gimnazija, potem bi najrevnejši delavec lahko svoje sinove — namesto da bi po mestu pohajkovali — dal v gimnazijo in tako položil temelj za boljšo bodočnost svojih otrok. Večina delavstva bi imela veselo zavest, da bodo otroci boljši kruh jedli, nego stariši — da sinovom ne bode treba pod zemljo pehati se v strupenem zraku za vsakdanji kruh in da bode oče na stare dni v svojem sinu imel sigurno oporo in zaslombo. Gimnazija pomeni torej za Idrijo precejšen kos socialnega vprašanja od nosno rešitve. Realka pa bode brez pomena za revno, priprosto ljudstvo.

Zadruga kamnolomov v Sviči. Posestniki granitnih kamnolomov so se združili v zadrugo ter so določili skupen tarif za prodajo svojega kamna.

Boj zajcu.

(Z Barja). Dozdaj se je navadno mislilo, da zajec dela škodo samo sadjerejcu. semtertje tudi v kakem zelniku ali v korenju. Stega stališča so ga prizadeti krogi tožili in obsojali. Seveda pristojno sodišče ga še dozdaj ni obso-

dilo, dasitudi ljudska volja strogo zahteva smrtno obsodbo nad tem nepoboljšljivim hudodelcem. Letošnja ostrá zima pa je tega zlodeja privedla še dalje. Spravil se je na črno gozdno drevje in sicer na smrekovino. Dopisnik kupil je v c. kr. gozdni drevesnici smrekovih sadik z namenom, da bi svoj vrt obkolil z živo mejo, katera naj bi bila nekak ščit v obrambo gospodarskih splotij ter sadnemu drevju ob času divjanja elementarnih sil odnosno hudih neviht, ki imajo pri nas na Barju razpoloženo vso svojo moč. Ali pogled ga spaka; človek obrača, zajec pa obrne. Prišel je ta dolgouhi hudobec, poščipal vse mladike sadikam, kolikor jih je molelo iz snega.

Neverojetno je tudi, kaj ta dolgouha žival provzroči škode v fižolu. katerega so začeli barjani saditi v večji meri, in ki jim je mnogokrat edini pridelek, katerega jim je možno prodati, da potolažijo davčni vijak ter neizprosne obresti. Ko prileze kal iz zemlje in se razvije prvo perje, pride prav gotovo ta zverjad ter poščiplje cele komplekse tako, da je videti kakor bi krava lomastila po njem in se pasla. To se jezi in robanti dotični posestnik, ko pride pogledat njivo, o kateri je upal, da bo v jeseni nabavil iz nje neko gotovo število kron. Pa kaj hoče, potrpeti mora, kajti to zahteva stoletje „napredka“ in „svobode“, polno ljudskih pravic, dobrih neštetih paragrafov in varstvenih zakonov. Smel bi sicer dotični posestnik čuti pri svoji njiivi (seveda po noči) ter kadar bi prišel dolgouhec zaceptati in zakričati: „halo, halo zajca“ ter ga tako odrediti. Ali Bože mili, kaj ko bi se kmet drznil to „sveto žival“ pobiti, potem — gorje tebi grešniku. Sedel boš v luknji, da boš črno gledal.

Postava sicer pravi, da sme oškodovanec zahtevati od lovskega zakupa povrnitev povzročene škode, a to je malo bolje, nego bi se mu reklo: čuvaj vedno pri svoji njiivi in ne bo se ti škoda godila. Se bo li kmetu že itak preobloženim z delom, vredno zdelo, laziti od Heroda do Kajfa in tako tratiti čas, ko niti ne ve, v koliko mu bo pravda hasnila? Tako n. pr. naj bo škoda cenjena deset kron. Zato bo moral dotični dostikrat hoditi v po več ur oddaljene kraje do pristojne oblasti, odnosno v to zadevo spadajočih organov. Pri tem pa gotovo niso izključeni stroški in škoda pri delu, ki pri odsotnosti gospodarja zgubi del svoje moči. Pa naj bi še vse to bilo, ko bi ti čez teden ali več dni ta zlodejna žival zopet ne priskakala v tvojo njivo in povzročila več ali manj škode ter te tako zopet spravila iz normalnega stanja. Tako ne preostaja nič drugega nego potrpeti in zopet potrpeti...

Treznomislecemu človeku zdi se lovski zakon eden izmed najbolj zarjavelih, ki vpije po znatni preosnovi. Kaj bi rekel samopašni gosposki lovec, ko bi kmet s svojim psom lomastil po njegovem vrtu, oziroma njegovem zemljišču? Zarjul bi nad njim, da bo zmedeno gledal, kje je najkrajši izhod iz tega prepovedanega kraja. Obratno pa pogledjmo lovca, kako oblastno stopa preko kmetove njive, kako gazi njegov pes po raznih zeliščih, po žitu, po ajdi, ki je v najbujnejši rasti in najnežnejša rastlina, med tem ko kmetič koncu svoje njive potrpežljivo in molče gleda, kdaj bo te ekspedicije konec. Tega žalostnega položaja pa še ne bo tako kmalu konec, kajti med tem ko lovski zakon sam tako dražestno neguje zajčji rod, pospešujejo zajčjerejo nekatere merodajne osebe (n. pr. ljubljanski župan), a nimajo drugega namena, nego lagoditi razkošnosti nekaterih gotovih oseb. Želeti bi bilo, da bi taki gospodje v tem pogledu malo višje plezali po svojem duševnem obzorji, pogledali skozi perspektivo treznega duševnega razmotrivanja in videli bi, da taki čini ne koristijo gmotnemu stanju kmeta, in da si ne pridobijo simpatij splošne ljudske volje. Vsem drugim pravim ljudskim, oziroma kmetskim zastopnikom pa kličemo: Na boj proti dolgouhemu obteženemu grešniku, posadite ga na zatožno klop, uvrstite ga med hudodelce ter obsodite ga v smrt, prepustite ga splošni volji kmetskega ljudstva. Tako bo slovensko ljudstvo Vam hvaležno iz dna srca, osobito pa bodo vedeli sadjerejci, kaj jim je prineslo dvajseto stoletje. Prostomislec.